

ГОВОР ДИРЕКТОРА ЗАВОДА ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ ГОСПОДИНА ВЛАДИМИРА МАРИЋА НА ПРОСЛАВИ ОБЕЛЕЖАВАЊА ДАНА ЗАВОДА

Клуб посланика – Београд, 16. новембар 2021. године

Поштовани господине Вучковићу,

Поштовани директоре Ромчевићу, директоре Белићу,

Уважене даме и господо, поштовани пријатељи Завода за интелектуалну својину,

Велико ми је задовољство што могу да вас поздравим на прослави 101. годишњице Завода за интелектуалну својину.

Свет се мења. Промене, разуме се, нису ништа ново, али оно што фасцинира, то је брзина којом се одвијају. Симболика Мерцедесове звезде која каже да је компанија Дајмлер овладала земљом, водом и небом, могла би доста добро да опише и човеков технолошки успон у последњих сто година. У центру тог успона стоји проналазак као производ људског настојања да природу и њене силе потчини себи и својим потребама и да тако сопствени живот учини сигурнијим и лакшим. Како је с временом вредност проналаска расла и како је његова улога у животу и раду људи бивала све важнија и важнија, тако је расла и важност права интелектуалне својине која проналаске штити. Седамдесетих година прошлог века, удео нематеријалних добара у имовини предузећа био је 17%, а данас је чак 85%. Број пријава права индустријске својине - патената, жигова и дизајна - расте на светском нивоу из године у годину. Две хиљаде десете (2010) поднето је 6.364.000 пријава за заштиту индустријске својине широм света, а 2020. године тај број износи нешто мало мање од 22 милиона пријава. У свету модерних технологија, дигитализације и интернета, улога интелектуалне својине није више иста као пре, нити су исте потребе носилаца права интелектуалне својине. У таквим околностима и национални заводи за интелектуалну својину мораће да коригују своју традиционалну улогу органа који региструје права индустријске својине и да преузму већу одговорност у обликовању система интелектуалне својине својих земаља. Читајући недавно објављену студију „Завод за интелектуалну својину будућности“ коју је објавило „Међународно удружење за жигове“ са седиштем у Њу Јорку, могу мирно да кажем да наш Завод већ увелико носи карактеристике „завода будућности“.

Завод руководи *Координационим телом за спровођење права интелектуалне својине* које повезује државне органе надлежне за ту врсту послова. Овом приликом истакао бих да је успешном раду Координационог тела суштински допринео Твининг пројекат ИПА-2016, „Заштита и спровођење права интелектуалне својине у Србији“ који спроводи Дански завод за патенте и жигове. Пројекат је нашој земљи донео Методологију за рачунање обима фалсификовања и пиратерије. Иницијални резултати показују да српска економија трпи због пиратерије и кривотворења у истој мери као и економије већине земаља Европске уније. Такође, као резултат рада на пројекту, настала је компјутерска платформа за размену информација између органа за спровођење која ће значајно олакшати сарадњу наших државних органа, пре свега, царине и тржишне инспекције, у њиховој заједничкој борби против пиратерије и кривотворења. Овом приликом

изражавам захвалност Данском заводу за патенте и жигове на огромној подршци коју нам је у том погледу пружио.

Завод је учествовао и на пројекту подршке нашим произвођачима традиционалних производа са означеним географским пореклом, који се одвијао уз подршку Владе Швајцарске Конфедерације. Захваљујући том пројекту створено је удружење „Оригинал Србија“ чија пословна политика се првенствено темељи на промовисању традиционалних производа заштићених географским пореклом. Сви заједно, наши привредници и ми у јавном сектору, научили смо много о филозофији ознака географског порекла, о њиховом огромном потенцијалу за наш локални развој, као и о њиховом значају за побољшање нашег националног имиџа. Пројекат је донео и друге користи Србији. Швајцарска Конфедерација значајно је финансијски помогла израду новог сајта Завода за интелектуалну својину који ће бити пуштен у рад до краја ове године. Користим ову прилику да се у име Републике Србије и у име Завода топло захвалим нашим швајцарским пријатељима на тој великој помоћи.

Завод врши пресудан утицај на систем колективног остваривања ауторског и сродних права у Републици Србији. Пре неких месец и по дана издали смо дозволу за колективно остваривање имовинских права глумаца, чиме смо готово потпуно заокружили систем колективних права у Србији. Искористићу ову прилику да српским глумцима пожелим срећу и вредан рад у заштити њихових интереса. У Србији се још само ликовни уметници нису организовали у своју организацију, али се надам да ће се и то у току наредне године догодити.

Завод игра најважнију улогу када је реч о образовању у области интелектуалне својине и то наших привредника, јавних радника и наше академске заједнице. До сада смо одржали на десетине семинара, обука, стручних радионица и посетили 451 предузеће широм Србије, све са циљем да им приближимо важност интелектуалних права, подстакнемо их да их заштите и касније правилно употребе.

Мала и средња предузећа, споменућу само, обављају приближно 90% светског пословања, запошљавају приближно 50% светске радне снаге и стварају око 40% националног дохотка у већини националних економија. Зато се и каже да су мала и средња предузећа „кичма сваке националне економије“.

Наша искуства говоре да мали системи, са малим бројем запослених, углавном немају довољно капацитета да се посвете питањима интелектуалне својине и то није случај само у Србији, већ и широм света. Према извештају Светске организације за интелектуалну својину, мала и средња предузећа најчешће не знају да поседују интелектуалну својину, а још мање знају колико она вреди. Зато је помоћ Завода нашим привредницима веома драгоцен.

Све то упућује на следећи закључак: Завод за интелектуалну својину има могућност да значајно утиче на привредне токове и на креирање државне политике у домену интелектуалних права. Али колико ће он тај утицај заиста и да оствари, зависи првенствено од квалитета људи који раде у Заводу.

Сматрам за своју личну срећу што сам радни век провео у институцији у којој су млађи чували, усавршавали и надограђивали наслеђе старијих, а то је, бар се мени чини, основни закон друштвеног напретка. Мислим да је јако важно за сваког руководиоца да побегне од сујетне и аутодеструктивне мисли о сопственој важности и да на себе гледа само као на једног у низу прегалаца посвећених остварењу неког заједничког циља, као у оној старој причи о деди и репи. Отац ми

је прочитао ту причу пре много година, питао ме шта мислим, шта је њена порука, а ја сам рекао да је порука то да је „миш најјачи“. „Не, порука је да је успех у заједничком раду“, како ми је објашњено. Свет се мења али неке истине важе у свим временима.

Као два најчешћа проблема са којима се суочавају национални заводи у свету издвајају се залихе предмета и недовољан број кадрова. У нашем заводу, пријаве жигова обрађују се у року од два месеца, пријаве дизајна се раде по приливу, док се пријаве патената испитују у року од 3 године и четири месеца. Већ дуже времена Завод за интелектуалну својину нема проблем са залихама предмета али сви ми који у Заводу радимо две или три деценије знамо колико је мало потребно да се тај баласт врати. Стога је важно да руководиоци стално одржавају радну дисциплину, да имају јасне пројекције прилива посла како би спречили да се залихе опет створе.

Недостатак кадрова јесте, на жалост, проблем који тренутно оптерећује Завод. Број запослених се смањује, а наше надлежности се увећавају и обим нашег посла расте. Из тог разлога, све је мање круте поделе послова у Заводу, а све више смо приморани да се обучавамо да радимо различите послове. То је и иначе тренд у свету и нешто што постаје опште место за институцију овог типа. Време „уских специјализација“ је прошло, ново време тражи свестраност, знање језика и добро познавање рачунарских технологија. Ипак, кадра је мало. Када сам почео да радим у овој институцији пре нешто више од двадесет година, вршили смо надзор над једном колективном организацијом. Сада их је у Србији седам, а број службеника који врше послове надзора је остао исти, да наведем само један пример. Дефицит постоји и у ИТ сектору где троје запослених одржавају технолошки јако комплексан систем електронске управе и електронске пријаве Завода. И поред тога, Завод успева да ради успешно. Ми спроводимо стална испитивања задовољства наших корисника, примењујемо стандард ИСО 9000 у секторима жигова и патената и спремамо се да уведемо стандард 27000. Према последњем истраживању, радом Сектора за знакове разликовања *веома је задовољно* 75% наших корисника, *задовољно* је 20,32% а *незадовољно* 4.9% наших корисника. Када је реч о патентима, немамо незадовољне кориснике, *веома је задовољно* 53,8% наших корисника, а *задовољно* је 38,4%. Као један од најчешћих комплимената на рачун мојих сарадника истиче се њихове изузетна љубазност и драго ми је што то могу овом приликом да истакнем. Професионална култура запослених врло добро говори и о квалитету саме институције. Од начина одевања, па до начина писане или вербалне комуникације са странкама, све то такође чини слику једног уређеног или неуређеног система. Наравно, шта год да радимо, никада не смемо да изгубимо осећај за меру и границу, јер бити у служби грађана не значи фамилијарност са грађанима, већ достојанствен однос прожет поштовањем и самопоштовањем. Римски правник по имену Калистратус, који је живео у трећем веку нове ере, једном је рекао: „Из разговора на равној нози рађа се презир према државној служби“. Кад државни службеник разговара са странкама на равној нози (*ex aequo*, *екс ејкво*) грађани мање поштују функцију коју он обавља. Сваком државном службенику, нарочито младим људима, треба од самог почетка усадити осећај самопоштовања и развити свест о значају посла који раде. Ото фон Бизмарк, Владимир Путин, Алберт Анштајн, Иво Андрић имају нешто заједничко. Сви су били државни службеници.

На крају овог уводног излагања, као и сваке године до сада, дозволите ми да изразим захвалност пре свега мојим колегиницама и колегама које раде у Заводу,

затим и нашим привредницима, ауторима и носиоцима сродних права, проналазачима и корисницима ознака географског порекла, нашим колегиницама и колегама из Министарства привреде, нашим колегиницама и колегама из органа за спровођење права интелектуалне својине, колегиницама и колегама из кабинета премијерке, нашим патентним заступницима и другим адвокатима, укратко, свима који су било где и на било који начин помогли овој институцији да опстане и да напредује.